

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА «ДЕМИДОВА ПРОТИ УКРАЇНИ»

(Заява № 29843/04)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

2 грудня 2010 року

ОСТАТОЧНЕ

Рішення може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Демидова проти України»,

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи комітетом, до складу якого увійшли:

Марк Віллігер (Mark Villiger), *Голова,*

Ізабель Берро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefevre),

Ганна Юдківська (Ganna Yudkivska), *судді,*

та Стівен Філліпс (Stephen Phillips), *заступник Секретаря секції,*

після обговорення за зачиненими дверима 9 грудня 2010 року,

вносить таке рішення, що було ухвалене у той самий день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено за заявою (№ 29843/04), поданою проти України до Суду 12 травня 2005 року громадянкою України пані Демидовою Зінаїдою Романівною (далі — заявниця) відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).

2. Уряд України (далі — Уряд) був представлений його Уповноваженим — п. Ю. Зайцевим.

3. 7 вересня 2009 року Голова п'ятої секції вирішив направити заяву Уряду. Відповідно до Протоколу № 14 заява була передана комітету в складі трьох суддів.

ФАКТИ

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявниця працювала помічником прокурора у Придніпровській транспортній прокуратурі, яка знаходиться у м. Сімферополі. У березні 1996 року вона була переведена до м. Севастополя на посаду помічника транспортного прокурора, а у березні 1997 року — звільнена. З червня 1997 року заявниця перебуває на пенсії.

А. Проведення щодо прокуратури

5. 3 липня 1997 року заявниця подала позов до Гагарінського районного суду м. Севастополя (далі — Гагарінський суд) до Придніпровської транспортної прокуратури, вимагаючи поновити її на посаді, сплатити заборгованість із заробітної плати та відшкодування моральної шкоди. Також вона вимагала сплатити їй витрати у зв'язку з переїздом та інші належні їй виплати. Крім того вона оскаржувала накази її керівника.

6. 10 березня 1998 року Гагарінський суд відмовив у задоволенні позову заявниці.

7. 16 червня 1998 року Севастопольський міський суд (з липня 2001 року — апеляційний суд м. Севастополя) скасував рішення та направив справу на новий розгляд до Гагарінського суду.

8. 1 жовтня 1998 року Придніпровську транспортну прокуратуру було ліквідовано. У результаті до участі у справі були залучені як відповідачі Дніпропетровська транспортна прокуратура та прокуратура Автономної Республіки Крим.

9. 7 травня 1999 року Гагарінський суд частково задовольнив позовні вимоги заявниці. 20 липня 1999 року Севастопольський міський суд скасував це рішення та повернув справу на новий розгляд до Гагарінського суду.

10. Ухвалою від 3 листопада 1999 року Гагарінський суд постановив, що вимоги заявниці відносно поновлення на посаді, виплати заборгованості із заробітної плати та відшкодування моральної шкоди повинні розглядатися окремо від решти її вимог. Рішенням, прийнятим того ж дня, Гагарінський суд частково задовольнив роз'єднані позови. 14 грудня 1999 року Севастопольський міський суд залишив без змін рішення від 3 листопада 1999 року. 31 січня 2001 року за протестом заступника Генерального прокурора рішення від 3 листопада 1999 року та ухвала від 14 грудня 1999 року були скасовані, а справа в цій частині направлена на новий розгляд до Гагарінського суду. 8 травня 2001 року заявниці було відмовлено у задоволенні позовних вимог. 19 червня 2001 року Севастопольський міський суд залишив без змін рішення з незначними виправленнями. 21 грудня 2001 року Верховний Суд України відхилив касаційну скаргу заявниці.

11. В той же час Гагарінський суд продовжував розглядати решту вимог заявниці. 31 грудня 2003 року суд відмовив у задоволенні вимог заявниці. 29 квітня 2004 року апеляційний суд м. Севастополя залишив без змін рішення від 31 грудня 2003 року з незначними змінами. 19 серпня 2004 року Верховний Суд України залишив без змін рішення судів нижчих інстанцій.

В. Інші провадження

12. Починаючи з 1997 року до 2000 року, заявниця ініціювала декілька проваджень проти Севастопольської міської державної адміністрації та Гагарінського районного відділу УМВС України м. Севастополя (Гагарінський РВ). Заявниця оскаржувала відмову Севастопольської міської державної адміністрації забезпечити її квартирою та вимагала зобов'язати Гагарінський РВ прописати її за адресою, за якою вона проживала.

13. У лютому 2000 року заявниця оскаржила до Гагарінського суду своє звільнення прокуратурою Автономної Республіки Крим.

14. Провадження щодо вищезазначеної справи було закінчено не пізніше 2000 року.

15. 10 листопада 2007 року заявниця подала до Гагарінського суду позов до Гагарінської районної державної адміністрації у м. Севастополі, вимагаючи зобов'язати останню надати відповідь на її заяву. 21 грудня 2007 року суд відмовив у розгляді її позову в зв'язку з процесуальними недоліками. Заявниця це рішення не оскаржила.

16. 10 грудня 2008 року заявниця звернулася з адміністративним позовом до Гагарінського суду, оскаржуючи дії Севастопольської міської державної адміністрації. Провадження досі триває.

ЩОДО ПРАВА

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

17. Заявниця скаржилась, що тривалість провадження щодо прокуратури, яке було розпочате у 1997 році, була несумісною з вимогою «розумного строку», передбаченою пунктом 1 статті 6 Конвенції, у якому зазначене таке:

Пункт 1 статті 6

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом ..., який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру ...»

18. Період, який має розглядатись, почався тільки 11 вересня 1997 року, коли стало обов'язковим для України положення про визнання права на звернення до суду. Однак, оцінюючи розумність строку, що минув після цієї дати, слід враховувати стан провадження на той час.

19. Остаточне рішення у справі було прийняте Верховним Судом України 19 серпня 2004 року. Таким чином, провадження тривало майже сім років. Справа розглядалася національними судами трьох інстанцій.

А. Щодо прийнятності

20. Суд зазначає, що ця скарга не є очевидно необґрунтованою у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Далі Суд зазначає, що вона не є непринятною з будь-яких інших підстав. Отже, вона визнається прийнятною.

В. Щодо суті

21. Уряд заперечив проти тверджень заявниці, зазначивши, що у справі не було суттєвих періодів бездіяльності, відповідальність за які несе держава. Уряд стверджував, що справа була складною і що суди діяли з належною сумлінністю. Відповідно до інформації Уряду, сторони були відповідальними за деякі затримки. Відповідно Уряд стверджував, що тривалість провадження у справі заявниці не була «нерозумною».

22. Заявниця не погодилася.

23. Суд нагадує, що розумність тривалості провадження повинна визначатися у світлі відповідних обставин справи та з огляду на такі критерії: складність справи, поведінка заявника та відповідних органів державної влади, а також важливість предмета спору для заявника (див., серед багатьох інших джерел, рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlender v. France*) [ВП], № 30979/96, п. 43, ECHR 2000-VII).

24. Суд неодноразово встановлював порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у справах, які порушують питання, подібні до тих, що розглядаються у цій справі (див. згадане вище рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlender v. France*)).

25. Розглянувши усі надані матеріали, Суд вважає, що Уряд не навів жодного факту чи аргументу, здатних переконати Суд дійти іншого висновку в цій справі. З огляду на практику Суду з цього питання, Суд вважає, що у цій справі тривалість провадження була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку».

26. Таким чином, у цій справі мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

II. ІНШІ СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ

27. Заявниця скаржилася на результат, несправедливість інших її проваджень та на те, що судді не розглянули всі її вимоги. Заявниця також скаржилася на надмірну тривалість інших проваджень. Також вона скаржилася, що судді не були безсторонніми та незалежними. Вона також скаржилася на незабезпечення російським перекладом постанов, прийнятих Верховним Судом України у її справах. Вона посилалася на статті 6 та 13 Конвенції.

28. Заявниця також скаржилася за статтею 6 Конвенції на те, що судові засідання у її справі не були публічними.

29. Заявниця також скаржилася за статтею 8 Конвенції на те, що національні органи влади не забезпечили її та її родину відповідною квартирою. Вона посилалася на статтю 1 Першого протоколу до Конвенції щодо провадження, розпочатого у 2008 році. У контексті фактів справи вона також посилалася на статтю 2 Протоколу до Конвенції.

30. Уважно розглянувши твердження заявниці і виходячи із сукупності наявних матеріалів та в тій мірі, в якій він є повноважним вивчати заявлені скарги, Суд не встановив жодних ознак порушень прав та свобод, гарантованих Конвенцією.

31. Відповідно ця частина заяви має бути визнана неприйнятною відповідно до пунктів 3 та 4 статті 35 Конвенції як явно необґрунтована.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

32. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію».

A. Шкода

33. Заявниця вимагала 561 684 грн. (приблизно 55 483 євро) відшкодування матеріальної шкоди. Ця сума включає, *inter alia*, компенсацію поштових витрат, понесених заявницею, витрати на копіювання та послуги перекладача. Вона також вимагала 800 000 грн. (приблизно 79 024 євро) відшкодування моральної шкоди.

34. Уряд заперечив проти цих вимог.

35. Суд окремо розгляне вимогу заявниці щодо компенсації поштових витрат, витрат на копіювання та послуги перекладача (див. пп. 37–40).

36. Суд не вбачає будь-якого причинно-наслідкового зв'язку між встановленим порушенням та стверджуваною матеріальною шкодою, тому відхиляє цю вимогу. З іншого боку, Суд присуджує заявниці 1200 євро відшкодування моральної шкоди.

B. Судові витрати

37. Заявниця вимагала 278,36 грн. (приблизно 27 євро) компенсації витрат на листування з Судом. Вона також вимагала 107 грн. (приблизно 11 євро) компенсації витрат на листування з державними органами, 380 грн. (приблизно 38 євро) компенсації витрат на послуги перекладача та 76,80 грн. (приблизно 8 євро) на копіювання документів.

38. Заявниця надала поштові квитанції, що підтверджують відправлення листування до Суду на суму 65,82 грн. (приблизно 7 євро) та 187,80 російських рублів (приблизно 5 євро), а також чотири квитанції, які засвідчують витрати на суму 380 грн. на послуги перекладача.

39. Уряд погодився, що заявниця понесла деякі витрати на листування з Судом та залишив вирішення цього питання на розсуд Суду. Уряд заперечив проти решти її вимог.

40. Відповідно до практики Суду заявник має право на відшкодування судових витрат, якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їх розмір — обґрунтованим. У цій справі, враховуючи вищезазначені принципи та наявні у Суду документи, Суд вважає справедливим присудити 50 євро компенсації витрат, понесених під час провадження в Суді, та відхиляє решту вимог заявниці.

C. Пеня

41. Суд вважає за доцільне призначити пеню виходячи з граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткових пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скаргу щодо тривалості провадження, розпочатого у 1997 році проти прокуратури, прийнятною, а решту скарг у заяві — неприйнятними.

2. *Постановляє*, що мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

3. *Постановляє*, що:

(a) протягом трьох місяців з дня, коли рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити заявниці 1200 (одну тисячу двісті) євро відшкодування моральної шкоди та 50 (п'ятдесят) євро компенсації судових витрат, які мають бути конвертовані у національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу, плюс будь-який податок, який може бути стягнуто з цих сум;

(b) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на вищезазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсоткові пункти.

4. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 2 грудня 2010 року відповідно до пунктів 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

Стівен Філіпс
Заступник Секретаря

Марк Віллігер
Голова